

22. ПЕДАГОШКИ ФОРУМ СЦЕНСКИХ УМЕТНОСТИ
Тематски зборник

22ND PEDAGOGICAL FORUM OF PERFORMING ARTS
Thematic Proceedings

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
University of Arts Belgrade
Faculty of Music

ЗБОРНИК РАДОВА
ДВАДЕСЕТ ДРУГОГ ПЕДАГОШКОГ ФОРУМА СЦЕНСКИХ УМЕТНОСТИ
одржаног од 26. до 29 септембра 2019. у Београду

PROCEEDINGS OF THE 22ND PEDAGOGICAL FORUM OF PERFORMING
ARTS

Belgrade, September 26–29 2019

Уредник / Editor

др Милена Петровић
dr Milena Petrović

Издавач / Publisher

Факултет музичке уметности у Београду
Faculty of Music, Belgrade

Главни и одговорни уредник / Editor-in-Chief

др Гордана Каран
dr Gordana Karan

За издавача / For Publisher

мр Љиљана Несторовска, декан
mr Ljiljana Nestorovska, Dean

Извршни уредник / Executive Editor

мсп Марија Томић / ма Marija Tomić

Рецензенти

др Бланка Богуновић
др Славица Стефановић
др Нада О'Брајан
др Сабина Видулин
др Сања Киш Жувела
др Бранка Ротар Панце
др Ранка Радуловић
др Слободан Кодела
др Сенад Казич
др Милена Петровић

Reviewers

dr Blanka Bogunović
dr Slavica Stefanović
dr Nada O'Brien
dr Sabina Vidulin
dr Sanja Kiš Žuvela
dr Branka Rotar Pance
dr Ranka Radulović
dr Slobodan Kodela
dr Senad Kazić
dr Milena Petrović

22. Педагошки форум сценских уметности
22nd Pedagogical Forum of Performing Arts

ЗАЈЕДНИЧКО МУЗИЦИРАЊЕ У ОБРАЗОВАЊУ

Тематски зборник

PERFORMING TOGETHER IN EDUCATION

Thematic Proceedings

Уредник

др Милена Петровић

Editor

dr Milena Petrović

Факултет музичке уметности

Београд, 2020.

Faculty of Music

Belgrade, 2020

Алма Тртовац Дедеић

Учитељски факултет Београд,
Наставно одељење Нови Пазар, Србија
alma.trtovac@gmail.com

ЗБИРКЕ ДЕЧЈИХ ПЕСАМА ЗА УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА ВЛАДИМИРА Р. ЂОРЂЕВИЋА У САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ

Сажетак

У овом раду биће размотрене *Збирке дечјих песама за ученике основних школа* Владимира Р. Ђорђевића, као и њихова примена у настави музике данас. Владимир Р. Ђорђевић је објавио наведене збирке у периоду од 1904. до 1928. године. Детаљан аналитички увид у наведене збирке, сагледан у контексту Ђорђевићеве музичко-педагошке делатности, као и прилика у музичком школству у разматраном периоду, пружиће јаснију слику о његовом доприносу модернизацији наставе музике у основним школама. У овом раду поменуће збирке за певање биће први пут детаљно представљене и анализирани како би се сагледала њихова заступљеност у савременим уџбеницима за наставу музике у општеобразовним школама у Србији. Поред указивања на значај збирки у Ђорђевићевом времену, биће испитана и могућност њихове примене у савременој настави музике.

Кључне речи: Владимир Р. Ђорђевић, збирке за певање, уџбеници, музичка педагогија

Увод

Циљ овог рада се односи на представљање *Збирки дечјих песама за ученике основних школа* Владимира Р. Ђорђевића (1869–1938) истакнутог музичког педагога који је дао значајан допринос на пољу музичког образовања у Србији крајем 19. и у првим деценијама 20. века. Збирке Владимира Р. Ђорђевића настале су у периоду од 1904. до 1928. године за време његове музичко-педагошке делатности у Мушкој учитељској школи у Јагодини (1904–1912) у својству вишег учитеља вештина, Трећој београдској гимназији (1914–1924) као професора музике, и након његовог одласка у пензију (1924).

Крајем 19. и у првој половини 20. века у Србији су најчешће учитељи и наставници музике објављивали *Збирке једногласних и вишегласних дечјих песама за ученике основних и средњих школа*. Често су у пракси биле у

употреби разне *Певанке*,¹ *Школске њесмарице*,² *Ноћалне ђачке њојанке*,³ *Хорске њесме*⁴, *Хорске њесме за школску омладину*⁵ намењене ученицима опште-образовних и средњих школа. Поједине Збирке дечјих песама користиле су се деценијама у настави музике и доживеле по неколико издања.⁶

Збирка дечјих њесама у један, два, три и четири њласа за ученике основних школа Владимира Р. Ђорђевића, објављена је (1904) у ауторовом издању.⁷ У едицији издавачке књижарнице Геце Кона у Београду објављена је (1906) Ђорђевићева *Збирка одабраних њесама у један, два, три и четири њласа за ученике основних школа* која је доживела више издања. Поменуте збирке настале су за време Ђорђевићеве музичко-педагошке делатности у Мушкој учитељској школи у Јагодини где је обављао делатност учитеља музике и певања од 1898. до 1912. године, на предмету *Ноћно њевање и свирање*. Упоредо, у допунским активностима, са великим успехом водио је хорско певање и оркестарско свирање.

Године 1920. настаје друго издање *Збирке одабраних њесама у један, два, три и четири њласа за ученике основних школа*, а годину дана касније и треће издање поменуте збирке. Наведена *Збирка одабраних њесама* доживела је и четврто, проширено издање (1924). У том периоду, Ђорђевић је био ангажован у Трећој београдској гимназији као професор музике. У издању Издавачке књижарнице Геце Кона у Београду, објављена је Ђорђевићева *Певанка за ученике основних и учитељских школа у Краљевини Срба, Хрваија и Сло-*

¹ Владимир Р. Ђорђевић, *Певанка за ученике основних и учитељских школа у Краљевини Срба, Хрваија и Словенаца*, Издавачка књижарница Геце Кона, Београд 1928.

² Благоје Неђић, *Школска њесмарица*, издавач непознат, 1888.

³ Јова Борјановић, *Ноћална ђачка њојанка*, I део, Српска народна задружна штампарија, Нови Сад 1877.

⁴ У другој деценији 20. века Милоје Милојевић је објавио збирку *Хорске њесме*, а године 1933. у едицији Књижарско издавачког предузећа Геце Кон у Београду је издато и друго издање збирке под идентичним називом, али са одредницом: *Хорске њесме I. за дечји или женски збор, II. за мушки и мешовити збор*. Видети: Гордана Гаран, *Милоје Милојевић у свету музичке њедајоњије*, Факултет музичке уметности, Београд 2015, 151.

⁵ Милоје Милојевић, *Хорске њесме за школску омладину*, Просвета, Београд 1956.

⁶ *Збирка одабраних њесама у један, два, три и четири њласа за ученике основних школа* Владимира Р. Ђорђевића штампана је у четири издања: 1906, 1920, 1921. и 1924. године.

⁷ *Збирка дечјих њесама у један, два, три и четири њласа за ученике основних школа* Владимира Р. Ђорђевића штампана је у два издања: 1904 и 1906. године. Исте године, у издању аутора, објављена је и збирка песама *Мешовити и мушки хорови Св. I* која је доживела и друго допуњено издање 1921. године.

венаца 1928. године⁸. Владимир Р. Ђорђевић, професор музике у пензији, приредио је, како у Напомени истиче, ову збирку у којој су одабране народне и уметничке песме, са одговарајућим народним и уметничким мелодијама.

Специфичност Ђорђевићевих *Збирки* чине Напомене, које имају улогу Предговора, у којима аутор износи податке о врсти и броју песама, њиховој намени и изворима којима се служио при њиховој изради. Поједине *Збирке*⁹ садрже *Напомену ка другом издању*, *Припрему из нојној ђевања*¹⁰, *Садржај* и попис ауторових издања на крају књиге. У уводним поглављима Ђорђевићевих *Збирки*, он истиче да су нова издања збирки употпуњена са одређеним бројем нових композиција намењених ученицима основних школа и гимназија. Ђорђевић није делио збирке на основну школу и гимназију због тога што није желео да одређује границу за усвајање песама у односу на разред и школу. Аутор је правио разлику између првог и другог издања у погледу броја песама, садржаја текста и мелодија које су биле исувише сличне другим мелодијама и њеним варијантама. Такође, Ђорђевић даје објашњење у Напомени да су поједине песме преузете из туђих *Збирки ђе-сама за децу*.¹¹

⁸ На насловној страни Певанке пише: „На основу мишљења Главног просветног савета, господин Министар просвете је донео одлуку 23. новембра 1927. године, ОНБр. 79872, да се ова књига препоручи за уџбеник у III и IV разреду основних и учитељским школама, а исто тако и за књижнице основних школа.” Видети: Владимир Р. Ђорђевић, *Певанка за ученике основних и учитељских школа у Краљевини Срба, Хрватиа и Словенаца*, Издавачка књижарница Геце Кона, Београд 1928.

⁹ *Збирка одабраних ђесама у један, два, тѝри и четири тласа за ученике основних школа* Владимира Р. Ђорђевића садржи *Напомену* (претходног издања), *Напомене ка другом издању* и *Припрему из нојној ђевања*. *Певанка за ученике основних и учитељских школа у Краљевини Срба, Хрватиа и Словенаца* садржи: *Напомену* која има улогу *Предговора*, I део *Припрему из нојној ђевања*, II део *Примери* (дечје песмице за певање), *Садржај* и попис Ђорђевићевих издања која се могу добити у Издавачкој књижарици Геце Кона у Београду.

¹⁰ У *Припреми из нојној ђевања* пружени су конкретни подаци из теорије музике (нотне вредности, паузе, такт, имена нота и места где се бележе у линијски систем, предзнаци, ознаке за темпо, динамичке и агогичке ознаке, знаци за понављање) и савети о практичној методици наставе нотног певања.

¹¹ При изради *Збирке дечјих ђесама у један, два, тѝри и четири тласа за ученике основних школа* Ђорђевић се послужио радовима: Милана М. Протића, Станоја Николића, Славољуба Лжичера и Александра Јорговића. За *Збирку одабраних ђе-сама у један, два, тѝри и четири тласа за школску омладину* Ђорђевић се служио следећим радовима: „Владимир Р. Ђорђевић: *Српске народне мелодије*, свеска I–V; Богољуб Петрановић: *Српске народне ђјесме*, књига прва; Славољуб Лжичар: *Албум српских ђесама*; Вук Стефановић Карацић: *Српске народне ђјесме*, књига прва; С. Н. Давидовић: *Српске народне ђјесме* (женске); Фрањо Кухач: *Јужно-словјенске народне ђојевке*, I књига, III свеска; песме из своје рукописне збирке *Српских народних мелодија*; из различитих књига и музичких дела, и различитих рукописних дела. У

Приликом избора песама, Ђорђевић је водио рачуна да оне одговарају искључиво потребама наставе нотног певања у основној школи. Тудио се да код сваке песме јасно назначи ко је аутор мелодије, а ко текста, али то, нажалост, није свуда успевао. Као разлог Ђорђевић наводи да у збиркама којима се служио при изради *Певанке* ти подаци углавном нису обележени или су негде непотпуни. Текстови су преузети веродостојно, онако како их је песник или народ стварао, а мелодије онако како су потекле од музичара или народа.

Збирка дечјих њесама у један, два, њри и чењири њаса за ученике основних школа (1904) садржи укупно 71 дечју песму са текстом, које се могу поделити на уметничке (41) и народне (30). Евидентно је да су песме компоноване на песничке стихове знатно бројније у односу на народне. Ђорђевић је компоновао музику за (6) песама, а уврстио је и (4) народне песме, које је сам забележио.

Збирка одабраних њесама у један, два, њри и чењири њаса за школску омладину Владимира Р. Ђорђевића (1920), обухвата 100 дечјих песама, које се могу поделити на уметничке (73) и народне (27) песме. Ђорђевићева *Певанка* садржи 148 песама са текстом, које се могу поделити на уметничке (99) и народне (49). Ђорђевић је компоновао музику за 17 песама, а уврстио је и 7 народних песама које је сам забележио.

Дечје песме у наведеним *Збиркама* компоноване су на стихове познатих српских песника претежно из 19. века: Јована Суботића, Бранка Радичевића, Светозара Милетића, Јована Јовановића Змаја, Милорада П. Шапчанина, Јована Грчића Миленка, Војислава Илића, Људевита Вајрачића, Петра Деспотовића, Милорада Петровића као и црногорског књаза Николе I Петровића. Теме које су обрађене у песмама односе се на: ученике и школу, завичај и домовину, годишња доба, природу, животиње, народне обичаје и др.

Код уметничких дечјих песама најзаступљенији су следећи композитори: Владимир Р. Ђорђевић, Јосиф Маринковић, Корнелије Станковић, Мита Топаловић, Станоје Ј. Николић, Јован Пачу, Даворин Јенко, Иван Зајц и Јосиф Це.

У Ђорђевићевим збиркама поред једногласних дечјих песама заступљене су и вишегласне песме (двогласне, трогласне и четворогласне). *Збирка дечјих њесама у један, два, њри и чењири њаса за ученике основних школа* садржи највише двогласних (37) и једногласних песама (24), док су трогласне (6) и четворогласне (3) заступљене у знатно мањој мери. *Збирка одабраних њесама у један, два, њри и чењири њаса за школску омладину* има највише двогласних (45), једногласних (26) и четворогласних песама (21), док су трогласне (8) заступљене у знатно мањој мери. У *Певанци* су најзаступљеније дво-

---

Певанци за ученике основних и учињелњских школа у Краљевини Срба, Хрвања и Словенаца Ђорђевић је већину песама преузео из збирки народних и уметничких песама Срба, Хрвата и Словенаца.

гласне (80) и једногласне песме (57), док су трогласне (11) заступљене у знатно мањој мери. Према мишљењу Ђорђевића, све песме, биле оне у два или три гласа, могу се певати у једном гласу, док се трогласне песме могу изводити или у једном или у три гласа, никако у два.

У једногласним дечјим песмама у поменутиим збиркама мелодијска линија је претежно поступног кретања и једноставног ритма. Хармонски језик је дијатонски, а заступљени су тоналитети до два предзнака у такту 2/4, 3/4, 4/4, 2/8, 3/8, 4/8 и 5/4. У примерима ових песама Ђорђевић није обележавао динамику. Темпо је назначен у појединим песмама на српском језику. У дво-гласним дечјим песмама у вертикалном склопу су заступљени консонантни интервали, најчешће паралелно вођене терце и сексте. Ритмичка основа песама је, углавном, једноставна. Коришћени су тоналитети до три предзнака у такту 2/4, 3/4, 4/4, 2/8, 3/8, 4/8 и 6/8. Темпо је означен на српском и италијанском језику.

Мелодија трогласних песама је развијенија са местимичном појавом хроматског кретања. Хармонски језик је обогаћен употребом модулација у блиске тоналитете са повратком у почетни тоналитет. Акордски склопови су дијатонског типа, а гласови су третирани равноправно. Поред тактова 2/4 и 4/4 у поменутиим песмама присутан је такт 3/4, 4/8 и 6/8 такт. Динамика је обележена скоро у свим песама. Темпо је означен на српском и италијанском језику.

У анализираним песмама из Ђорђевићевих збирки за певање обим гласова креће се од F до g^2 . Песме мањег амбитуса (до квинте), Ђорђевић је наменио ученицима млађег школског узраста, док је мелодије вишегласних песама, интерпретативно захтевније и већег амбитуса ($a-d^2$), предвидео за рад са ученицима старијих разреда. Облици песама у анализираним збиркама за певање су строфични или се крећу у оквиру дводелне и троделне песме. Ознаке за карактер песама дате су на српском језику. Интересантно је приметити да у већини једногласних песама нису назначене ознаке за динамику. У вишегласним песмама динамика је претежно назначена на почетку, понегде у току и на крају песме. Динамичко нијансирање углавном започиње са p а завршава у ff . Темпо је назначен у већини песама на српском и италијанском језику.

Из анализираних Ђорђевићевих *Збирки*, 25 дечјих песама је заступљено у савременој музичко-педагошкој литератури и користе се у настави музичког образовања у основним школама у Србији. Поред уџбеника *Музичка култура* од првог до осмог разреда, десет песама је заступљено у приручницима за учитеље. Наведене песме аутори су пажљиво бирали водећи рачуна о свим музичким (мелодијским, ритмичким, хармонским и формалним) елементима и узрасту коме су намењене.

Табела 1. Заступљеност дечјих песама из Ђорђевићевих збирки у савременој музичко-педагошкој литератури у Србији¹²

Назив песме	Име композитора	Аутор	Уџбеник	Напомена*
<i>Ој Словени</i>	–	Томислав Братић	Са хармоником у разреду (приручник за учитеље) ДП. Нота, Књажевац 1890.	Промена тоналитета из F-dura у C-dur, и назива у <i>Хеј, Словени</i>
<i>Вивак</i>	Јосиф Це	Томислав Братић	Са хармоником у разреду (приручник за учитеље), ДП. Нота, Књажевац 1890.	Промена песме из двогласа у једноглас
<i>Рачунање</i>	Владимир Р. Ђорђевић	Томислав Братић	Са хармоником у разреду (приручник за учитеље), ДП. Нота, Књажевац 1890.	Промена врсте такта из 4/4 у 2/4
<i>Један, два, три...</i>	Владимир Р. Ђорђевић	Томислав Братић	Са хармоником у разреду (приручник за учитеље) ДП. Нота, Књажевац 1890.	Промена назива песме у <i>Рачунање</i>
<i>Ми смо деца весела</i>	Владимир Р. Ђорђевић	Томислав Братић	Са хармоником у разреду (приручник за учитеље) ДП. Нота, Књажевац 1890.	Промена песме из трогласа у двоглас
<i>Ој, Србијо!</i>	Војтех Шистек	Томислав Братић	Са хармоником у разреду (приручник за учитеље), ДП. Нота, Књажевац 1890.	Промена тоналитета из C -dura у G-dur и назива песме у <i>Ој, Србијо, мила мајини</i>
<i>Ја њосадих ...</i>	Народна	Томислав Братић	Са хармоником у разреду (приручник за учитеље), ДП. Нота, Књажевац 1890.	Промена врсте такта из 2/4 у 3/4
<i>Ја сам добре воље</i>	Јосиф Маринковић	Мирјана Ивановић Невенка Здјелар Снежана Радовановић	Збирка хорских композиција-млађи узраст, Завод за уџбенике и наставна средства Београд 1997.	Промена назива песме у <i>Ђаче добре воље</i>

¹² У табели су представљене песме из *Збирки дечјих њесама* Владимира Р. Ђорђевића актуелне у савременој музичко-педагошкој литератури.

* У овој рубрици су назначене промене у односу на Збирке Владимира Р. Ђорђевића.

<i>Медвед бере јаїоде</i>	Никола Петин	Мирјана Ивановић Невенка Здјелар Снежана Радовановић	Збирка хорских композиција-млађи узраст, Завод за уџбенике и наставна средства Београд 1997.	Промена тоналитета из D- dura у F-dur, врсте такта из 2/4 у 4/4, једногласа у двоглас и назива песме у <i>Бере медвед јаїоде</i>
<i>Тихи њозив</i>	Владимир Р. Ђорђевић	Мирослава Петров	Збирка композиција за музичку културу-за учитеље, Завод за уџбенике и наставна средства Београд 2007.	-
<i>Усклик-нимо...</i>	Корнелије Станковић	Гордана Стојановић	Музичка култура од првог до осмог разреда основне школе, Завод за уџбенике и наставна средства Београд 2005-2011.	Промена тоналитета из F-dura у C-dur и назива песме у <i>Химна Светиом Сави</i>
<i>Срїска народна химна</i>	Даворин Јенко	Гордана Стојановић	Музичка култура од првог до осмог разреда основне школе, Завод за уџбенике и наставна средства Београд 2005-2011.	Промена тоналитета из G-dur у F-dur и назива песме у <i>Боже ђравде</i>
<i>Берем, берем ђрожђе</i>	Народна	мр Гордана Илић	Музичка култура за први разред основне школе, Издавачка кућа Klett, Београд 2008.	Промена тоналитета из D-dura у C-dur
<i>Несїашни дечаци</i>	Јосиф Маринковић	мр Гордана Илић	Музичка култура за други разред основне школе, Издавачка кућа Klett, Београд 2011.	Промена тоналитета из F-dura у C-dur и промена песме из дво-гласа у једноглас
<i>Коларићу, ѓанићу</i>	Народна	мр Гордана Илић	Музичка култура за други разред основне школе, Издавачка кућа Klett, Београд 2011.	Промена тоналитета из G-dura у C-dur
<i>Вивак</i>	Јосиф Це	Жаклина Јевтић и Милијана Петровић	Музичка култура за други разред основне школе (приручник за наставнике), Завод за унапређење образовања и васпитања, Београд 2015.	-

<i>Ја сам добре воље</i>	Јосиф Маринковић	Жаклина Јевтић, Ми- лијана Пе- тровић	Музичка култура за други разред основне школе (приручник за на- ставнике), Завод за уна- пређење образовања и васпитања, Београд 2015.	Промена песме из двогласа у јед- ноглас
<i>Пљеска- вица</i>	Народна	Гордана Стојановић	Музичка култура за трећи разред основне школе, Завод за уџбе- нике и наставна сред- ства Београд, 2005.	Промена тонали- тета из G-dura у C-dur и назива песме у <i>Ја њо- сејак луденице</i>
<i>Циц</i>	Михаило М. Проти	Гордана Стојановић	Музичка култура за трећи разред основне школе, Завод за уџбе- нике и наставна сред- ства Београд, 2005.	Промена тонали- тета из G-dura у D-dur, врста такта из 2/4 у 4/4 и назива песме у <i>Рибарчејџа сан</i>
<i>У Милице дује џирејавице</i>	Народна	Мирјана См- рекар Стан- ковић Милован Б. Цветковић	Музичка култура за чет- врти разред основне школе, Едука, Београд, 2007.	-
<i>Пошочара</i>	Јосиф Це	Мирјана См- рекар Стан- ковић Милован Б. Цветковић	Музичка култура за чет- врти разред основне школе, Едука, Београд, 2007.	-
<i>Јајње моје</i>	Стеван Шарм	Владица Илић	Музичка култура за пети разред основне школе, Креативни цен- тар, Београд, 2018.	-
<i>Ја њосејак лан</i>	Народна	Оливера Ђурић	Музичка култура за шести разред основне школе, Завод за уџбе- нике и наставна сред- ства Београд, 2008.	Промена врсте такта из 4/4 у 2/4
<i>Хвалисави мајмун</i>	Владимир Р. Ђорђевић	Гордана Стојановић	Музичка култура за шести разред, Завод за уџбенике и наставна средства Београд, 2011.	Промена тонали- тета из A-dura у C-dur

У преузетим песмама из Ђорђевићевих збирки за певање аутори су вршили измене у погледу тоналитета, тонског опсега, врсте такта, броја гласова (из двогласа у једноглас), а неретко и у називу песама. Наведене измене у односу на песме из Ђорђевићевих збирки за певање могуће је сагледати кроз наредне музичке примере.

У дечјој песми *Циц* чије стихове је написао Бранко Радичевић, опсег гласова је у распону од d1 до e2. Други део песме карактерише појава двогласа који почиње тоном d2 у горњем гласу, док у наставку опсег мелодије досеже до e2 што је непримерено за млађи школски узраст и представља опасност од дистонирања. Песма је у тоналитету G-dur и њен обим гласова није у границама ученичких гласовних могућности. Обим дечјих гласова у првом и другом разреду се креће од c¹ до a¹, а у трећем и четвртном од c¹ до c². Дечји гласови су у том узрасту осетљивији и нежнији и захтевају више пажње и бригае и зато је важна поступност у постављању музичких захтева.

Пример 1. Михаило М. Протић, *Циц*¹³

Брзо Циц М. М. Протић

Ал се не - бо о - сме - ји - ва ал се ре - ка

пла - ви а ри - бар - че у чун с ни - ва

јас - но ко на ја - ви. ја - ви.

У уџбенику *Музичка култура за 3. разред основне школе*, ауторке Гордане Стојановић, заступљена је песма *Циц*, али са измењеним називом у *Рибарчеџа сан*. У наведеној песми промењен је и број гласова (из двогласа у једноглас), што је условљено узрастом ученика, тоналитетом (из G-dura у D-dur) и врстом такта (из 2/4 у 4/4). Песму *Рибарчеџа сан* због своје једноставности у погледу ритмичке и мелодијске линије деца са лакоћом усвајају, уче и памте.

¹³ Владимир Р. Ђорђевић, *Збирка песама у један, два, три и четири гласа за ученике основних школа*, 36.

Пример 2. Михаило М. Протић, *Рибарчета сан*¹⁴

Рибарчета сан

Брзо

Музика: М. М. Протић
Текст: Б. Радичевић

Ал се не - бо о - сме - хи - ва ал се ре - ка

пла - ви а ри - бар - че у чун сни - ва

јас - но ко на ја - ви. јас - но ко на ја - ви.

Приликом избора песама, у савременој настави Музичке културе, препоручљиво је да наставник, ради актуализације програма, научи децу и неку песму која није наведена у препорученом избору за певање, уколико то одговара циљу и задацима програма и ако задовољава критеријуме васпитне и уметничке вредности. Већина једногласних песама из анализираних *Збирки* Владимира Р. Ђорђевића су својим музичко-поетским особинама адекватне и корисне за обраду са ученицима млађег школског узраста.

Вишегласне песме су знатно сложеније за извођење са ученицима основних школа. На основу увида у актуелни наставни план и програм за Музичку културу, утврђено је да у препорученом садржају композиција за хор млађих разреда преовладавају претежно једногласне и двогласне песме, док се са хором старијих разреда могу изводити и трогласне композиције. Пажљивим одабиром неколицина ових песама би се могла уврстити као предлог композиција за рад са хором са ученицима старијег школског узраста. Неколико наслова из разматраних *Збирки* Владимира Р. Ђорђевића могло би да обогати програм школског хора: *Воденично коло* и *Тице моје* (народне песме), *Челица* Мите Топаловића, *Сви ђешлићи* Владимира Р. Ђорђевића и *Соколови моји шићи* Станоја Ј. Николића.

¹⁴ Гордана Стојановић, *Музичка култура за 3. разред основне школе*, Завод за уџбенике и наставна средства Београд, 2005, 57.

Закључак

Имајући у виду прилике у оквиру музичке педагогије у Србији у којима је делао, неразвијеност наставног плана и програма, незавидно место и улогу музичке уметности у културном животу Србије, Владимир Р. Ђорђевић је овим издањима настојао да упозна ученике са основама музичке писмености, а пре свега са певањем по нотама. Тиме је деловао на неговање и усмеравање музичког описмењавања деце, а све у циљу њиховог музичког образовања. Ђорђевић је водио рачуна да песме које је уврстио у својим *Збиркама* одговарају и из музичког и педагошког аспекта потребама школе. Одабраним садржајима из разматраних *Збирки* могуће је обогатити наставни план и програм за предмет Музичка култура, чиме би се сагледао Ђорђевићев допринос модернизацији наставе музике у основним школама.

Литература

Ђорђевић, Владимир (1904). *Збирка дечјих њесама у један, два, три и четвори тласа за ученике основних школа*. Јагодина: Издање аутора.

Ђорђевић, Владимир (1920). *Збирка одабраних њесама у један, два, три и четвори тласа за школску омладину*. Београд: Издавачка књижарница Геце Кона.

Ђорђевић, Владимир (1928). *Певанка за ученике основних и учитељских школа у Краљевини Срба, Хрватиа и Словенаца*. Београд: Издавачка књижарница Геце Кона.

Каран, Гордана (2015). *Милоје Милојевић у свету музичке њедајоїије*. Београд: Факултет музичке уметности.

Стојановић, Гордана (2005). *Музичка култура за 3. разред основне школе*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

VLADIMIR R. ĐORĐEVIĆ'S COLLECTIONS OF CHILDREN'S SONGS FOR ELEMENTARY SCHOOL CHILDREN IN CONTEMPORARY MUSIC TEACHING

In this paper, Vladimir Đorđević's collections of children's songs for elementary school children and their application in music teaching today is considered. Vladimir R. Djordjević's collections were published in the period between 1904 and 1928. His collections for singing will be analyzed in the context of Djordjević's music-pedagogical work and possibilities of music education in Serbia in the considered period. In particular, a review of the possibility of using these collections in contemporary music teaching will be analyzed. A detailed analytical insight into the listed collections, considered in the context of Djordjević's music-pedagogical activity, as well as the opportunities in music education in the reviewed period, will provide a clearer picture of his contribution to the modernization of music teaching in elementary school. In particular, certain songs from collections used in contemporary music teaching will be analyzed and presented. Collections for singing will be thoroughly presented and analyzed for the first time aiming to discover their representation in contemporary textbooks for teaching music in general education schools in Serbia. In addition to pointing out the significance of collections in Djordjević's time, the possibility of their application in contemporary music teaching will also be examined.

Key words: Vladimir R. Đorđević, collections for singing, textbooks, music pedagogy